

Отримано: 5 серпня 2021 року

Прорецензовано: 6 вересня 2021 року

Прийнято до друку: 20 вересня 2021 року

e-mail: lysak_halya@ukr.net

DOI: 10.25264/2519-2558-2021-11(79)-237-239

Лисак Г. О. Використання можливостей сервісу Google Classroom у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 11(79). С. 237–239.

УДК: 378.147:811

Лисак Галина Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Хмельницький національний університет

ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ СЕРВІСУ GOOGLE CLASSROOM У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто основні можливості використання сервісу Google Classroom у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови. Проаналізовано основні підходи до визначення понять іншомовної комунікативної компетентності, розглянуто особливості впровадження у навчальний процес медіа технологій, зокрема, хмарних технологій. Охарактеризовано переваги використання платформи Google Classroom у процесі вивчення іноземної мови. Основна увага приділена можливостям використання даного сервісу в процесі формування іноземної комунікативної компетентності.

Ключові слова: іншомовна комунікативна компетентність, медіа технології, хмарні технології, Google Classroom.

Halya Lysak,
PhD in Pedagogics, Associate Professor,
Khmelnytskyi National University

USE OF GOOGLE CLASSROOM SERVICE IN FORMATION OF FUTURE ENGLISH TEACHERS' FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE

The article features the formation of foreign language communicative competence using Google Classroom service. The basic approaches to the definition of the concept of foreign language communicative competence have been analyzed. In order to optimize the process of formation of foreign language communicative competence of future foreign language teachers, it is necessary to introduce certain innovative forms and methods of teaching to provide students with a complex of linguistic knowledge and skills. Modern media technologies, in particular cloud technologies, are significantly used for realization of this task. The main peculiarities of cloud technologies using in the educational process have been considered.

The author points out Google as the most common cloud-based service system used in the educational process in Ukrainian higher educational institutions. The advantages of using the Google Classroom platform (simplicity, time-saving, convenience, accessibility and security) in the process of learning a foreign language have been described. The great attention is given to the possibilities of using this service in the process of foreign language communicative competence formation. It is stated that the use of Google services in the educational process not only promotes the formation of foreign language communicative competence, but also significantly improves and diversifies the teacher's teaching methods and activates the students' creativity.

Key words: foreign language communicative competence, media technology, cloudbased technology, Google Classroom.

Актуальність дослідження. В умовах постійного розвитку міжнародних відносин, контактів і партнерства як в науці так і на виробництві, стрімко зростає роль іншомовної комунікативної компетентності фахівця. Сучасна економічна, політична, соціокультурна ситуація вимагає від нього знання, принаймні, однієї іноземної мови. Отже, невід'ємною частиною вищої освіти є розвиток і вдосконалення мовної особистості студента поряд з формуванням його професійної компетентності за основним профілем діяльності.

З огляду на це підвищуються вимоги до змістового та організаційно-методичного наповнення професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови, що передбачає не тільки оволодіння загальними для педагогічної діяльності знаннями, а й уміннями та навичками, необхідними для здійснення професійної діяльності, насамперед, іншомовною комунікативною компетентністю.

Впровадження новітніх технологій у навчальний процес стає природним явищем у закладах освіти. В першу чергу це пов'язано з переходом певних видів діяльності навчального процесу до online середовища, що дозволяє вільному поширенню не лише знань, а і способів їх одержання. Окрім цього, залежність сучасної молоді від інтернету, смартфонів та комп'ютерів, та її інтерес до всього, що пов'язано з технічним прогресом, зумовлює необхідність у пошуку інноваційних ефективних методів навчання іноземної мови у закладах вищої освіти, що надає мережа Internet.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню формування іншомовної комунікативної компетентності присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних педагогів, серед них: Л. Біркун, Н. Гез, І. Зимня, О. Павліченко, В. Сафонова, М. Кенел та М. Свейн (Canale M., Swain M.), Д. Хаймс (Dell Hymes).

Сутність поняття «іншомовна комунікативна компетентність», його особливості та компоненти розглядають: Л. Брахан, Н. Гальська, О. Волобуєва, С. Ніколаєва, О. Чорна, О. Тарнопольський. Проблеми, пов'язані з розкриттям сутності іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови, стали предметом наукових розвідок А. Андрієнко, Ю. Пасова, С. Сисоєвої та інших.

Теоретико-методичні засади використання сучасних інноваційних технологій у процесі навчання іноземних мов у закладах освіти розглядали: О. Бондаренко, Н. Гез, В. Заболотний, Н. Мойсеюк, І. Підласий, Г. Селевко, О. Тарнопільський та інші.

Водночас варто відзначити, що ці різнопланові дослідження не вирішують повною мірою зазначену проблему, оскільки поза увагою дослідників залишилося питання формування іншомовної комунікативної компетентності з використанням медіа технологій, зокрема, хмарних технологій.

Метою статті є аналіз використання основних можливостей сервісу Google Classroom у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Проблема формування та розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови є важливою частиною складної проблеми формування його професійно значущих якостей. Аналіз наукової літератури засвідчив, що компетентність – це інтеграційне новоутворення особи, що представляє собою взаємодією компетенцій людини, які формуються і удосконалюються в процесі набуття теоретичного й практичного досвіду. У багатьох визначеннях зазначається, що компетенція є похідною від компетентності і розглядається як певна сфера знань, умінь та навичок, які в комплексі допомагають людині діяти в різних ситуаціях (Н. Гез [2]; Н. Ізорія [4]; С. Ніколаєва [6]).

Науковці, як зарубіжні, так і вітчизняні мають різні погляди на те, що являє собою «іншомовна комунікативна компетентність», які компоненти входять до її складу, та на методи її формування. У науково-методичній літературі поняття «іншомовна комунікативна компетентність» розглядається як:

- 1) здатність та готовність здійснювати іншомовне спілкування [1];
- 2) сукупності внутрішніх ресурсів (компетентностей), необхідних для здійснення ефективної комунікативної дії іноземною мовою в певній ситуації [4];
- 3) знання, уміння та навички, необхідні для розуміння мовленнєвої поведінки [7];
- 4) знання мови, високий рівень практичного володіння як вербальними, так і невербальними її засобами;
- 5) комплексним особистісним утворенням, яке реалізується у психологічній та технічно-операційній готовності особистості до виконання успішної, продуктивної й ефективної професійної діяльності [8].

Вчені М. Кенел та М. Свейн (Canale M., Swain M.) [11] стверджують, що комунікативна компетентність є сукупністю таких компетенцій як: дискурсивної (уміння поєднувати речення у зв'язне повідомлення або дискурс); соціолінгвістичної (уміння розуміти та продукувати такі словосполучення, які відповідають певному соціолінгвістичному контексту); стратегічної (уміння брати активну участь у спілкуванні) та лінгвістичної (умінні розуміти та продукувати нові та вже знайомі висловлювання).

Кінцевою метою іншомовної освіти за словами В. Аїтова [1, с. 15], є формування іншомовної комунікативної компетентності, яка дозволяє на основі автономного пошуку і використання інформації іноземною мовою в допустимих видах мовленнєвої діяльності здійснювати свою професійну діяльність, підвищуючи її ефективність, і водночас створюючи передумови для професійного і кар'єрного росту особистості.

Тому, узагальнивши підходи та погляди сучасних науковців [1; 4; 5; 7], іншомовною комунікаційною компетентністю майбутнього вчителя іноземної мови будемо вважати сукупність знань, умінь і навичок, а також досвіду їх використання, що дає змогу ефективно й продуктивно використовувати іноземну мову для здійснення професійної діяльності на належному рівні.

Як вказує Л. Нагорнюк [5], процес формування комунікативної компетентності є складним процесом і залежить від багатьох чинників, а саме: індивідуальних особливостей, віку, психолого-педагогічних умов, соціокультурних особливостей макро- і мікросередовища тощо. На нашу думку, з метою оптимізації процесу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови, варто впроваджувати інноваційні форми та напрямки навчання, що спрямовані на забезпечення студентів комплексом мовних знань, умінь та навичок. Реалізації поставленого завдання значно сприяють сучасні медіа технології, зокрема, хмарні технології (англ. cloud computing or cloudbased learning), які набувають все більшої популярності. Їхнє використання стає неминучим, оскільки ці технології створюють такий навчальний простір, який дозволяє тим, хто вивчає іноземну мову зануритися в атмосферу іноземної мови більше ніж будь-який інший навчальний простір. Педагоги все частіше використовують їх у своїй професійній діяльності як під час аудиторних занять, так і для самостійної роботи студентів [9].

Особливості впровадження хмарних технологій у навчальний процес закладів освіти досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені як: В. Биков, О. Гриб'юк, А. Бодзін (А. М. Bodzin), Б. Шайнер (B. Shiner), С. Вівер (S. Weaver) [10]; Дж. Рейх (J. Reich), Т. Даккор (T. Daccord), А. Новембер, (A. November) [14]; В. Скот (Virginia A. Scott) [15] та інші. Використання хмаро орієнтованих технологій для удосконалення професійної діяльності викладача у своїй роботі досліджує Д. Бучинська; загальний огляд сучасних хмарних технологій провела В. Денисова; Т. Вакалюк здійснила аналіз перспектив використання хмарних технологій у навчальних закладах України.

Сутність хмарних технологій полягає у наданні можливості користувачам віддаленого доступу до послуг і додатків через Інтернет. Розвиток цієї сфери зумовлений потребою у програмному забезпеченні, яким можна керувати зсередини. Іншими словами для користувача створюється інформаційний простірхмара, в якій можна створювати, редагувати, опрацьовувати, зберігати та накопичувати різні документи. Google, Microsoft та IBM наразі є основними компаніями, що працюють над розробкою та удосконаленням хмарних технологій, а також сприяють їхньому впровадженню у навчальний процес, роблячи їх все більш доступними для широкого загалу [14].

Беззаперечно, найбільш поширеною системою сервісів на основі хмарних технологій, що застосовується в освітньому процесі у закладах вищої освіти України, є Google. Цей сервіс був створений з метою спростити процедуру створення, розповсюдження і класифікації завдань без паперовим шляхом [3].

Можливість введення Google-сервісів в навчальний процес досить популярна тема в сучасній педагогіці. Використання основних сервісів Google в навчальному процесі загалом, та при вивчення іноземної мови зокрема, розглядали такі вчені як: Т. Баланова, Н. Величко, С. Долинський, Н. Кравець, І. Подік, Н. Химиця та інші. О. Слободяник аналізує можливість використання Інтернет-технологій, зокрема сервісів Google для організації та контролю самостійної роботи студентів; Н. Василенко розглядає роль і місце інформаційного навчального середовища в освітньому процесі. Впровадження Google-сервісів в навчальний процес описують Н. Кравець та А. Сверстюк.

- Особливо популярним для організації онлайн навчання є сервіс Google Classroom -простота налаштування (викладач може організувати декілька курсів одночасно, запрошувати студентів та інших викладачів, планувати навчальний процес);
- економія часу та паперу (задавати, контролювати виконання, перевіряти завдання можна в одному сервісі);
- зручність (студенти самостійно можуть планувати свою роботу та виконувати завдання відповідно до встановлених строків);
- доступність і безпека (даний сервіс є безпечним, безкоштовним, та без реклами).

Можливості платформи Google Classroom в наповненні курсу для вивчення іноземної мови досить різноманітні. Це й аутентичні лекції в паперовому або відео-форматі, і відповідні розділи підручників, практичні завдання, а також оригінальні записи з YouTube. У Google Classroom можуть міститися не тільки різного формату завдання, а й посилання на корисні інтернет-ресурси, які студент може використовувати під час самостійної роботи. Крім того, сервіс надає можливість спільного викладання. Тобто для кращого засвоєння певного матеріалу викладач може запросити до 20 інших освітян.

Важливим для формування іншомовної комунікативної компетенції є те, що даний сервіс дає можливість об'єднувати інформацію з різних джерел у будь-якому форматі. Лексичне чи граматичне завдання може супроводжуватись відео- й аудіофайлами з інтернету, чи колекції викладача, задіюючи одразу всі види мовленнєвої діяльності.

Серед переваг використання сервісу Google Classroom у навчальному процесі є те, що вся інформація курсу зберігається на віртуальному диску (Google drive), доступ до якого не обмежений. Це дає можливість спільного доступу для одночасної роботи над одним документом кільком користувачам. У процесі роботи студенти взаємодіють між собою та корегують роботу один-одного. Такий підхід сприяє розвитку комунікативної компетентності.

Наступними беззаперечними перевагами вважаємо: можливість отримання он-лайн консультації від викладача або академічної групи; спілкування з іншими зареєстрованими учасниками в режимі реального часу; наявність зворотного зв'язку та можливість інтерактивної перевірки виконаних завдань [3]. Наразі для роботи із сервісом достатньо під'єднання до Інтернету, браузера та будь-якої вільно розповсюджуваної операційної системи. Безкоштовний додаток Google Classroom може бути встановлений на смартфоні або на персональному комп'ютері.

Розміщуючи навчальний матеріал в Google Classroom, викладач може, наприклад, надати студентам завдання на вибір: подивитися, прослухати або прочитати інформацію. Крім того, викладач може по-різному здійснювати взаємодію зі студентами, визначати необхідний ступінь контролю за ходом виконання завдань, створювати покрокові інструкції до кожного завдання і коментарі до помилок, додатково нагадувати студентам про терміни здачі виконаного завдання. Викладач може підбирати завдання індивідуально для кожного з студентів, даючи їм можливість удосконалити певні знання, уміння та навички, важливі для формування іншомовної комунікативної компетентності. Таким чином, робота в Google Classroom може бути організована з урахуванням індивідуальних особливостей студентів.

Важливою складовою навчального процесу є контроль й оцінювання навчальних досягнень студентів. Сервіси Google, а саме Google Forms, значно спрощують цей процес. Викладачеві необхідно лише налаштувати відповідні параметри тесту відповідного формату, і програма самостійно здійснить перевірку завдань, а студенти матимуть можливість ознайомитися з правильними чи неправильними відповідями. Даний сервіс дає можливість не тільки проаналізувати роботу кожного з студентів, а й зробити висновок про роботу та прогрес групи в цілому [14].

Висновки. Таким чином, використання сервісів Google в навчальному процесі не тільки сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетентності, але й значно вдосконалює й урізноманітнює навчальний процес, автоматизує роботу викладача, активізує навчальну діяльність студентів, підвищує рівень пізнавальної активності, створює належні умови для формування й розвитку у них відповідних умінь та навичок здійснювати іншомовну комунікацію, покращує засвоєння і відтворення ними отриманої інформації. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у створенні цілісної методичної системи використання хмарних технологій, розробці методичних рекомендацій для вчителів, викладачів, студентів педагогічних навчальних закладів.

Література:

1. Аитов В. Ф. Проблемно-проектный подход к формированию иноязычной профессиональной компетентности студентов (на примере неязыковых факультетов педагогических вузов) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Санкт-Петербург, 2007. 48 с.
2. Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований. *Иностранные языки в школе*. 1985. № 2. С. 17–24
3. Демешкевич В. А. Особливості використання сервісів Google в діяльності педагогічних працівників. URL: <http://konf.koipro.kr.ua/blogs/index.php/blog12/title-434> (дата звернення 17.04.2020).
4. Изория Н. М. Формирования иноязычной компетентности будущих специалистов сферы туризма в вузах культуры и искусств : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Москва, 2008. 24 с.
5. Нагорнюк Л. С. Формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх журналістів у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Тернопіль, 2009. 20 с.
6. Николаева С.Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2010. № 2. С. 11–17.
7. Сафонова В. В. Коммуникативные компетенции: современные подходы к многоуровневому описанию в методических целях. О чем спорят в языковой педагогике. Москва : Еврощкола, 2004. 236 с.
8. Солодовникова Ю. Ю. Формирование иноязычной коммуникативной компетентности как условие совершенствования профессиональной подготовки специалиста социальной работы : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Курск, 2009. 28 с.
9. Сороко Н. В. Інтеграція сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес: зарубіжний та вітчизняний досвід (на прикладі викладання рідної мови в старших класах). *Наукові записки. (Серія: Педагогічні науки)*. 2008. Випуск 77. С. 113–118.
10. Bodzin A. M., Klein B. S. and Weaver S. The Inclusion of Environmental Education in Science Teacher Education. USA: Springer, 2010. 352 p.
11. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*. 1980. 53 p.
12. Martin F. and Parker M. A. Use of Synchronous Virtual Classrooms : Why, Who, and How?. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*. 2014. Vol. 10, No. 2. P. 192–210.
13. Miller M. Cloud Computing : Web-Based Applications That Change the Way You Work and Collaborate Online. Que Publishing, 2008. 312 p.
14. Reich J., Daccord Th. and November A. Best Ideas for Teaching with Technology. New York : M.E. Sharpe, 2008. 312 p.
15. Virginia A. Scott. Google. Corporations that changed the world. USA: Greenwood Publishing Group, 2008. 168 p.